

RENAȘTEREA

Biblioteca Universității Cluj

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

STATUL ȘI BISERICA ORTODOXĂ

de AL. LAPEDATU, Ministrul Cultelor și Artelor.

Cu aceleași credințe și simțăminte, pe care am avut onoarea și plăcerea să le expun în congresul din anul trecut al F. O. R.-ului, ținut la Sibiu, salut și de rândul acesta, în aceeași calitate de Ministru al Cultelor, adunarea generală a „Frăției Ortodoxe Române”, făcându-i cele mai bune și calde urări pentru îndeplinirea înaltelor și frumoaselor ei scopuri.

„Frăția Ortodoxă Română” este, în viața publică românească, instrumentul chemat să reprezinte atașamentul și devotamentul intelectualității noastre mirene dreptcredincioase pentru promovarea năzuințelor, de ordin ideal și practic, pe cari Biserica ortodoxă română trebuie să le urmărească întru îndeplinirea misiunii sale spirituale și morale, culturale și naționale.

Activitatea sa în această privință e de natură, să întărească poziția și rosturile Bisericii noastre străbune, iar întărirea acestei Biserici însemnează întărirea însăși a Statului. Căci Statul român a fost, din începuturile sale, și va fi, până la capăt, un Stat nu numai național, ci și ortodox. În adevăr, prin structura sa etnică și religioasă, prin evoluția vieții sale politice și bisericesti și prin toată tradiția sa istorică, România este un stat național ortodox. Minoritățile etnice și confesionale, înglobate acestui Stat prin întregirea dela 1918, nu i-au schimbat și nici îi vor putea schimba acest caracter.

Aceasta nu însemnează însă, ca în concepția și în tradiția apuseană, Stat clerical. Nu. Suntem un Stat național și ortodox, dar în același timp, laic, adecă opus ori cărei tendințe clericale, dar și cu generoasă toleranță pentru ori ce altă confesiune. Aceasta este de altfel deosebirea dintre Ortodoxie și

Catolicism. Cea dintâiu e națională. Cel din urmă internațional. Apoi Ortodoxia n'a ținut niciodată să-și supună sau să înlocuiască puterea lumească, ci a căutat să-și armonizeze interesele sale cu acele ale Statului, câtă vreme Catolicismul a fost și este adesea în luptă cu puterea temporară, căutând să o supună intereselor sale și să o înlocuiască în folosul său.

Iată de ce Ortodoxia s'a identificat cu interesele Statului, susținându-i și sprijinindu-i caracterul lui național. Și iată, de ce în Statele ortodoxe n'au fost rivalități și lupte între puterea spirituală și cea lumească, ci, dinpotrivă, o continuă grijă și preocupare pentru sprijinirea reciprocă a intereselor lor. Legătura aceasta a fost și este așa de puternică, încât creșterea și întărirea Statului a însemnat totdeauna creșterea și întărirea Bisericii, iar scăderea și moartea Statului, decadența și dispariția Bisericii.

Exemplele istorice sunt prea bine cunoscute ca să mai fie trebuință a le aminti. Odată cu Bulgaria medievală a căzut și s'a desființat și Patriarhatul dela Târnova. Și odată cu Serbia medievală a căzut și s'a desființat și Patriarhatul ei național dela Ipec. Singurul Stat național ortodox din sud-estul Europei de continuitate politică, este al nostru. Și de aceea singura Biserică răsăriteană în ascendență a fost a noastră. Mai mult: etapele de dezvoltare și de înălțare ale Statului român, au fost, în același timp, și etapele de dezvoltare și de înălțare ale Bisericii sale naționale.

Dacă amintesc toate acestea astăzi, aci, este ca să ne dăm seama, odată mai mult, de legăturile trainice și indisolubile dintre Statul și Biserica noastră, — legături ce se influențează și susțin reciproc. Biserica are interesul ca Statul să fie tare, pentru ca la rândul ei să fie asemenea tare. Ea trebuie deci să lucreze conștient

și consecvent în acest scop. Căci orice atingere sau slăbire a Statului este o atingere și o slăbire a Bisericii, precum orice înaintare și consolidare a Statului, este o întărire și o consolidare a Bisericii.

Cei ce nu țin seamă de acest lucru nu cunosc și nu înțeleg interesele Bisericii lor. Iar cei ce, mai rău, lăsându-se influențați de anumite situații și greutăți trecătoare, ori de anumite atitudini și mentalități străine spiritului nostru tradițional, privesc Statul ca dușman al Bisericii și lucrează, conștient sau inconștient, la slăbirea autorității și poziției lui, păcătuiesc în primul loc împotriva Bisericii lor. În răsăritul ortodox, nicăiri Statul n'a dușmănit Biserica. Dinpotrivă ambele instituțiuni au căutat să-și imprumute reciproc ajutor și puteri pentru a se sprijini și întări una pe alta. Și nu arare ori Biserica a trebuit să facă sacrificii pentru Stat, după cum și Statul a trebuit să facă sacrificii pentru Biserică, când unul sau alta au avut trebuință de astfel de sacrificii.

Mai bine ca la ori care alt Stat ortodox se poate verifica acest adevăr istoric la noi. De aceea, nu trebuie să existe și nici să se manifesteze aprehenziuni, în această privință, nici dintr'o parte, nici dintr'alta. Se pot ivi dificultăți în viața Statului, pe care Biserica ortodoxă trebuie să le înțeleagă și să le ajute și pot fi necesități în viața Bisericii pe cari Statul să nu le poată îndeplini și onora. Și unele și altele au însă un caracter temporar, trecător. Ele nu trebuie să influențeze atitudinea unuia față de celălalt, și nici să ne facă a ne abate dela calea tradițională a armonizării intereselor lor reciproce.

Biserica ortodoxă română nu poate face, sub aceste raporturi, cor cu celelalte culte, întrucât acestea, prin caracterul lor internațional sau șovin, au interese protivnice Statului, câtă vreme

„Căci se cuvine Episcopului să fie fără de prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, nu de capul lui, nu grabnic la mânie, nu dat la băutura, nebătăuș, nepoftitor de câștig urât“

Către Tit 1, 7.

Biserica ortodoxă, prin caracterul ei național, are interese identice. Căci, încă odată, cât Statul va trăi și va fi puternic, va trăi și va fi puternică și Biserica, iar când Statul va fi slab și amenințat, Biserica va tânji și va fi și ea amenințată în însăși ființa ei, cum a tânjit și a fost amenințată în trecut în părțile, unde n'a putut fi ocrotită și susținută de o putere de Stat națională.

Nimeni mai bine decât distinșii intelectuali ai neamului ce alcătuiesc „Frăția Ortodoxă Română”, nu pot cuprinde și înțelege aceste adevăruri și aceste situațiuni. Și nimeni mai mult ca dânsii nu au datoriat să intervină a se promova, în orice moment și în orice împrejurări, armonizarea intereselor Statului cu acelea ale Bisericii și ale Bisericii cu acelea ale Statului, pentru evitarea unor învrăjbi ce nu pot folosi decât dușmanilor — și ai Statului și ai Bisericii noastre.

Ca servitor al Statului și ca credincios al Bisericii mele și în situațiile în cari de prezent mă găsesc, în cadrele uneia ca și ale alteia, am socotit că este cel mai buu prilej, să aduc înaintea acestei alese adunări o chestiune, care nu trebuie pierdută din vedere, un singur moment, în viața noastră publică și națională, și care trebuie să facă preocuparea de căpetenie a oricărui patriot bun și luminat, a oricărui credincios sincer și devotat — chestiunea tradiționalelor raporturi dintre Biserică și Stat.

Iar dacă FOR-ul va fi, în momente când aceste raporturi ar putea fi turburate, motivat sau nemotivat, din o parte sau din alta, elementul de coeziune și de armonizare, ea-și va fi ajuns scopul de căpetenie al rostului ei în slujba Bisericii și, prin Biserică, în slujba Statului. Ori aceasta e tot ce poate râvni mai mult, ca ideal, Frăția noastră ortodoxă.

Congresul Național Bisericesc.

Sesiunea din anul acesta a supremei noastre corporațiuni bisericești s'a deschis în cadre solemne, fiind prezenți aproape toți membrii ei. Î. P. S. Patriarh Miron a rostit o cuvântare mai mare, în care s'a ocupat de problemele actuale ale Bisericii, cum este învățământul religios și salarizarea Clerului, ca să se oprească la experiențele, ce rezultă după 10 ani de aplicare a legii de organizare autonomă. A semnalat câteva constatări, menite să sugereze ideea unor modificări, cerute de bunul mers al vieții bisericești. Domnii Nic. Iorga, Octavian Goga și I. Petrovici au adus în discuție Maglavitul, congresul având ocaziunea să asculte câteva cuvântări de toată frumusețea, cari făceau apologia credinții străbune și a minunii, ce stăpânește cu vraja ei țara întregă.

Ședința a doua a fost ocupată cu problema înființării parohiilor, desbaterile fiind vioaie și îndelungi asupra întrebării: cine are competența Consiliul sau adunarea eparhială, spre a se pune capăt sistemului de azi cu prea multe parohii extrabugetare. Dl ministru Lapedatu a dat explicații ample, propunând limitarea primirilor în teologii.

A urmat apoi Marți alegerea de Episcop al Aradului prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan. Atmosfera senină din ziua precedentă s'a schimbat. S'au format două tabere, una care sus-

ținea pe P. S. Arhiepiscopul Andrei Crișanul dela Oradea, — și aici erau toți ardelenii și bănățenii — iar cealaltă pleda pentru vicarul T. Simedrea. Cel dintâi a obținut 79 voturi, iar al doilea 70; 6 voturi s'au dat altor candidați și 5 s'au anulat. S'a declarat balotaj între P. S. Andrei — căruia îi lipsiseră numai 2 voturi spre a fi declarat ales (și e curios cum ele nu s'au găsit) — și vicarul T. Simedrea, — care, după desbateri aprinse — s'a amânat de prezidiu pe ziua de 17 I. c.

Incidentele ivite în jurul amânării balotajului, au stârnit mari nemulțumiri între membrii adunării eparhiale din Arad, cari cereau ca balotajul să se facă imediat, în aceeași ședință, cum prevede legea. Nefiind satisfăcuți ei au prezentat o întimpinare, recapitulând faptele, în care declară, că nu vor participa la balotajul de Joi, și cer să se ia măsuri pentru o nouă convocare legală a colegiului electoral. Acest protest a fost semnat, alături de membrii adunării eparhiale din Arad, de către toți delegații Mitropoliei ardelenice din congres.

Acest fapt prezintă o gravitate excepțională, ceea ce obligă marele colegiu electoral și pe conducătorii lui la o reexaminare a situației, spre a fi satisfăcute dorințele legitime ale Arădanilor, complect atașați de persoana distinsului Vlădică P. S. Andrei Crișanul.

INFORMAȚIUNI

Ziua M. S. Regelui. Miercuri 16 I. c. Suveranul nostru iubit a împlinit vârsta de 42 ani. Țara întregă a serbat o dată unanimă însuflețire acest eveniment fericit, făcând o impresiune dovedă a iubirii nemărginite cu care înțelege să privească spre Domnitorul ei, — mai ales în vremuri tulburi ca cele de azi. — Simbol al unității noastre de stat și al marilor aspirațiuni naționale, M. Sa Regele Carol II. are toate însușirile excepționale spre a intra în istorie, ca unul din cei mai străluciți Domni ai neamului românesc. Biserica noastră, al cărui fiu și protector august este, a înălțat la altarele ei aceleași rugăciuni sfinte, făcându-i urări calde și respectuoase de viață lungă, spornică și binecuvântată, spre pacea României și consolidarea hotarelor prin muncă necurmată și patriotism luminat. Trăiască Regele! La Cluj s'a oficiat un serviciu divin în Catedrală de către un sobor de preoți, în prezența autorităților civile și militare și a unui public ales. Cuvântul ocazional a fost rostit de pâr. I. Vască. Corul a intonat Imnul regal. Apoi în fața Catedralei dl general Constantinescu a adresat companiei de onoare un cuvânt entusiast despre M. Sa Regele. În accentele muzicii militare publicat a plecat la Parcul Regele Carol II, unde s'a sfințit micul monument al urmei Suveranului. Au vor-

bit pâr. I. Goron, dl Dr. E. Dunca, dl S. Goia și dl prof. Iuliu Hațieganu. Festivitățile s'au încheiat cu câteva demonstrații pe stadionul admirabilului parc, care va fi o adevărată podoabă a Ardealului. Cercețai și cercetasele au făcut o impresie frumoasă, prin defilarea lor disciplinată.

Mitropolit al Bucovinei a fost ales în ședința de Joi a Congresului național bisericesc, P. Sf. Episcop Visarion Puiu dela Bălți, cu 130 voturi.

Ședința plenară a Consiliului eparhial. În ziua de 9 I. c., a avut loc în palatul episcopal ședința plenară a Consiliului eparhial, prezidată de către P. S. nostru Episcop Nicolae. Pe ordinea de zi erau înscrise o serie de chestiuni de interes general. Înainte de a se intra în desbaterea lor, s'a luat jurământul noilor membri ai Consiliului, dd. Dr. I. Mateiu, Dr. E. Nicoară și prot Al. Baba, aleși în sesiunea din primăvară a Adunării eparhiale. Apoi s'a trecut la cercetarea problemelor mai importante, hotărându-se: zidirea unei biserici nouă în Sighet, pe terenul achiziționat de către parohie mai de mult în acest scop, publicarea concursului pentru ocuparea postului de protopop dela Bistrița, trecerea fondului de pensii preoțesc la Stat, spre a face să înceteze cât mai repede situația grea de azi, menținerea în bugetul țării

FOILETON

Cuvântarea de deschidere

a dlui Prof. Sextil Pușcariu

la Congresul F. O. R.-ului din Caransebeș.

Cinstirea marilor bărbați ai bisericii noastre și clădirea viitorului pe temelii solide ale trecutului, intră în preocupările fundamentale ale asociației noastre. Nu este deci o pură întâmplare, că al doilea congres general al Frăției Ortodoxe Române se ține în strânsă legătură cu frumoasele serbări naționale, cărora a știut să le dea o înălțătoare și cucernică atmosferă acest Banat atât de românesc și atât de ortodox.

În bronzul turnat pe vecie de recunoștința pioasă, noi vedem un simbol. Ioan Popasu descinde din Țara Românească, pavază și protector a ortodoxiei în timp de veacuri. Ca protopop al Brașovului, el continuă opera de luminare a diaconului Coresi, schimbând școala acestuia în falnicul gimnaziu, care, mai mult decât oricare altă școală din Ardeal, a fost focar de limbă curată și izvor de dragoste învățată de neam. În Banatul eliberat de sub ascultarea vlădicilor sârbi, el a știut să întărească sufletele în aceeași direcție, națională, făcând ca vitejii grăniceri ai creștinătății să devină paznici neadormiți ai românismului din spre granița de vest.

Astfel, trecând, ca atâția înaintași și urmași ai săi, hotare de țări și granițe de provincii, Ioan Popasu a fost unul din străluciții cimentatori ai unității noastre naționale prin Biserica strămoșească.

Eliberarea Bisericii bănățene de sub jugul străin este ea însăși una din acele fapte însemnate, prin care conștiința noastră națională a ajuns, treptat și armonic, la biruință.

De aceea, amplexarea pe care fiii Banatului au dat-o aniversării de azi este întru toate îndreptățită. Deși Sârbii sunt dreptcredincioși ca și noi, vlădicii lor vorbeau o altă limbă și aveau alte aspirații decât noi.

Actul de naștere al celui mai vechiu popor creștin din sud-estul Europei, al Românilor, nu poartă numai pecetea ortodoxiei, ci și sigilul latinității.

Iată un adevăr, pe care nu-l vom uita niciodată. Trebuie să fim mândri că între toate neamurile lumii, noi suntem singurii ortodocși latini. Cu această deviză pe steag și prapori vom cuceri locul, ce ni se cuvine în mijlocul popoarelor de cultură. Cele două moșteniri scumpe, limba și legea, n'avem voie să le lăsăm nici să se înstrăineze, nici să se păcăduiască.

În domeniul economic se ivește din timp în timp nevoia unei repartiții raționale a bunurilor. Fărămițarea pământurilor prin moșteniri și răslețirea lor prin înstrăinări și cumpărări, au creat necesitatea unei comasări, pentru o mai bună și mai economică chivernisire a proprietății funciare.

Întregirea neamului pretinde și ea, în mod imperios, o comasare a bunurilor noastre naționale.

Această comasare a forțelor naționale nu se poate face însă nici la masa verde, nici prin discuții teoretice, ci prin recunoașterea puterilor proprii, prin încrederea în ele și prin voința colectivă și conștientă de a le întrebuiți spre realizări durabile.

Între marile forțe de care dispunem, între acele puteri care ne-au ajutat și până acuma, în primul rând, ca să ne păstrăm ca națiune și să înaintăm, progresând până la întregirea neamului, este Biserica și legea strămoșească.

Valoarea îi crește prin rolul excepțional pe care ea e chemată să-l joace, tocmai în zilele noastre și tocmai la noi.

În zilele noastre, fiindcă setea de spiritualitate n'a fost niciodată mai mare, decât după desamăgirea profundă lăsată în suflete de un materialism, căruia ne-am închinat prea multă vreme. „Omul este suflet, care are un corp“ a spus nu demult un filosof englez. Nu se poate o formulare mai lapidară pentru a caracteriza concepția generației actuale, care nu mai vede în toate și înainte de toate trupul, materia.

La noi, mai ales, rolul Bisericii dreptcredincioase e covârșitor, căci prin Bisericile lor dau străinii și revanșarii cele mai vehemente atacuri împotriva Statului nostru. Știind că ea stă la temelia unității noastre naționale, împotriva ei se îndreaptă constant loviturile fățișe și cele date din umbră, de apostolii internaționali.

Astăzi, când emblema Sfântului Ștefan al Ungariei e tipătită pe cărțile de rugăciuni, din care minoritarii dela noi învață a se închina; când steagul îndoliat al Ungariei mutilate se păstrează în altarul cutărui ordin călugăresc; când confesiunile atât de învrăjbite sub stăpânirea maghiară se găsesc azi în aceeași tabără potrivnică nouă; când „Acțiunea catolică“ caută tot mai insistent, cu toate mijloacele unei organizări formidabile și a unei rutine seculare, să abată o parte de Români dela

a posturilor de catiheti la școlile primare urbane, sistate de minister, cu începutul anului curent. Retrăgându-se P. S. nostru Episcop Nicolae, care este încă suferind, ședința a continuat sub președinția pâr. Dr. Seb. Stanca, consilier eparhial, soluționându-se și celelalte chestiuni prezintate de către pâr. referenți Andrei Ludu și Dr. Vas. Sava.

Au fost prezenți la ședință: P. S. Episcop Nicolae, consilierii referenți Dr. S. Stanca, A. Ludu și Dr. V. Sava, L. Curea, secretar eparhial, protopopii Iovian Murășan, Ștefan Russu, Zaharie Man, Aurel Munteanu, Al. Baba, dd. I. Lupaș, I. Mateiu, N. Bogdan, P. Metes, Dr. E. Nicoară și arhidiacon I. Vască, rectorul Academiei teologice.

O cuvântare prețioasă. Este aceea pe care a rostit-o dl Al. Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor la Congresul general al FOR-ului dela Caransebeș și pe care o publicăm în fruntea foii. Căci autorul ei stabilește din nou, câteva adevăruri fundamentale în ce privește poziția ortodoxiei în Stat. Dl Lapedatu a precizat raporturile strânse dintre Biserica ortodoxă și Stat, declarând cu autoritatea, ce i-o dă locul de răspundere ce-l deține, că România este un Stat național ortodox. Această reafirmare a unei dogme a vieții noastre publice eră necesară, spre a tăia scurt anumite pofte și acțiuni subversive ale catolicismului agre-

siv de toate riturile, care se crede într'un sat fără câini, sau cum se exprimă el — foarte subțire — într'un Stat interconfesional.

Preoții noștri să ia deci aminte la cuvântarea dlui ministru Al. Lapedatu, și să se folosească de ea.

Congresul Clerului din București. În ziua de 13 l. c., s'a deschis congresul asociației generale a Clerului în sala Ateneului Dichiu, în prezența unui foarte mare număr de preoți, mai ales din Capitală. După cuvântul președintelui, a vorbit I. P. S. Mitropolit Gurie, ca delegat al Sf. Sinod insistând asupra problemei salarizării, iar dl Octavian Goga a expus cu talent neîntrecut rostul Bisericii în viața statului. Nu ne îndoim, că revendicările ce s'au formulat vor găsi totată înțelegerea Guvernului și a forurilor supreme bisericești, cari de altfel și până aci au dat dovadă că știu aprecia munca proșimii în dezvoltarea sănătoasă a României întregite.

Expoziția antirevizionistă. Duminecă 13 l. c. s'a deschis la Biblioteca Universității din Cluj, expoziția organizată de Liga antirevizionistă română. A vorbit dl prof. I. Lupaș, președintele Ligii din Ardeal, arătând într'un frumos discurs importanța acestei expoziții pentru combaterea revizionismului maghiar și apărarea drepturilor noastre la hotarele actuale. Au saluat această inimoasă acțiune pâr. consilier Andrei Ludu în numele P. S. nostru Episcop Nicolae, întemeietor și preșe-

dinte de onoare al Ligii, dl C. Anca, ajutor de primar. Apoi dl E. Simtion a dat lămuriri despre materialul bogat al expoziției. Se găsesc aici documente vechi, acte, cărți istorice, hărți, fotografii, planșe, diagrame, colecții de ziare, o respectabilă literatură revizionistă și antirevizionistă în toate limbile. În deosebi impresionează diagramele Institutului demografic și de recensământ din București, cari luminează sub toate unghiurile dreptatea tezei românești. Extrasele din scriitori unguri dinainte de război, sunt foarte elocvente. La fel manualele școlare dela Budapesta, cari cultivă cu patimă în sufletul elevilor răzburarea contra României. A cerceta această expoziție este datoria oricărui român conștient. O recomandăm cu toată căldura cititorilor noștri.

A grăit dl Valer Pop. Și a nume la Blaj în congresul local al Agrului, repetând apologia răsuflată a unitismului, de care lumea s'a cam plictisit, și încercând să se apere împotriva gravelor acuze pentru semnarea Acordului. Penibilă sarcină! De care nu se va putea achita, nici prin verbalismul onctuos și ipocrit întrebuițat și de astădată, vorbind ortodocșilor despre pace, frăție și mâna întinsă. Ca și cum Ardealul ar fi uitat incalificabilele procedee uniate contra liberei afirmări a credinței neamului. De va trebui, le vom reaminti, măcar pe cele mai recente și mai revoltătoare.

Manifestații contra Vaticanului. Oficiosul Papei „Ossevatore Romano“ publicând știri false despre operațiile italiene din Abisinia, reacțiunea

a venit promptă și hotărâtă. A nume 50 de mii de tineri, ai organizației Baitila s'au dus la Vatican, făcând o demonstrație ostilă, care a afectat mult pe Papa Pius XI. Îndată s'au și dat ordine pentru desavuarea gazetei oficiale.

Ciudățeni uniate. Din Nr. dela 12 Octomvrie al ziarului „Unirea“ cetire: „Biserica catolică recunoaște că biserica ortodoxă este cea adevărată“. Totuș, dacă-i vorba de unire, iată formula savantă: să rămâi ortodox, dar să recunoști pe Papa de cap al bisericii. Fiindcă așa au făcut și sfinții părinți ortodocși Vasile, Grigore și Ioan — zice deșteptul autor în exhibițiile sale inocente.

Alta: Se cere obolul tuturor Românilor binevoitori pentru a doua biserică... unită din București. Solicitarea este învăluită — pe cât se vede — într'o formulă iezuită, spre a prinde în plasă și danii ortodoxe, căci în București doar astea contează. Ni se spune, că e necesară o nouă biserică, pentru cei vre-o 30 mii credincioși uniți, „în majoritatea covârșitoare servitori.“ Dar aceștia sunt populație pasageră, și noi știm, că de zeci de ani ea este perfect satisfăcută de slujbele românești ale celor 300 de biserici din Capitală. Atunci? Prozelitismul are nevoie de un nou instrument ofensiv tocmai în centrul ortodoxiei.

Încă una. Curg lacrimile în redacția „Unirei“, pentru că a plecat călugărul iezuit I. E. Evrard. De ce? Apoi pentru că străinul, printre ocupațiunile lui de propagandă catolică, mai avea una: aceea de rector al internatului Vancean. Atunci cum să nu jure elevii români mai curând pe steagul papal, decât pe culorile României?

„Planurile pe cari le face inima atârnă de om, dar răspunsul pe care-l dă gura vine dela Domnul“.

Proverbe, 16, 1.

tradiția unui Samuil Clain, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Simcon Bărnuțiu, spre un imperialism internațional, — astăzi vechea noastră toleranță și sentimentalismul dulceag și searbăd e o pacoste, iar indiferența conducătorilor noștri un păcat împotriva neamului.

Cuvântul „internațional“ are două înțelesuri fundamentale deosebite, care nu trebuie confundate.

Există un internaționalism necesar, propovăduit de Liga Națiunilor, care chiar prin numirea ce și-a dat-o îl definește ca o colaborare între popoarele lumii. Pentru ca această conlucrare să fie roinică, se cere ca fiecare din popoarele care-și întind mâna să fie stăpân acasă la el, să fie o forță națională omogenă. Progresul omenirii nu se realizează prin state compuse din aglomerări de neamuri, fără coeziune internă și cu aspirațiuni deosebite, ci prin națiuni închegate, conștiente de misiunea lor istorică și de aportul pe care-l pot aduce, prin specificul lor etnic, la acest progres. Numai acestea contează în fața străinătății. Nu prin repetarea clișeelelor unui umanitarism răsuflat și prin ideologii utopiste despre drepturile omului s'a realizat Italia modernă și a reînviat Germania, ci prin exaltarea mândriei naționale, prin conștiința propriilor puteri, prin credința nestrămutată în viitor. Respectul ce-l insuflă aceste popoare, intolerante când nevoia o cere, contează mai mult la Geneva decât atestatele de bună purtare după care suntem ahtiați noi, de câte ori minoritarii se plâng că nu-i lăsăm să fie stăpâni în țara noastră.

Și există celalalt internaționalism, al internaționalei bolșevice, al lojilor masonice și al imperialismului catolic. Subt lozinca utopică a nivelării

sociale, bolșevismul vrea să cucerească lumea alungând pe Dumnezeu din biserici și așezând pe intelectuali înaintea mitralierelor; erijându-se în apărătorii democrației, masonii știu că numai astfel pot întrebuița masele spre a domina lumea din punct de vedere financiar și economic; speculând temererea omului de răsplata dumnezeiasă, Papa dela Roma își trimite emisarii săi abili pretutindeni, ca să-i asigure domnia lumească.

Cu acesta, cel de al doilea internaționalism, noi nu avem nimic comun, căci nu suntem dispuși să lăsăm ca pământul în care ne-am înstăpănit, să devină o cosmopolis, o țară a tuturor și a nimănu. Iar atunci când imperialismul ce se ascunde subt falsul nume de internaționalism devine agresiv, îi vom opune rezistența noastră dâră, având, ca totdeauna în trecut, pe preoții cu crucea în frunte.

Noi, mirenii, ne vom încolonă cu toții în urma lor, siguri că mergem la victorie, de câteori îi vom vedea ieșind, cu crucea mântuirii în mână, din altarul sfintelor daruri, iar nu din cluburi politice sau din consilii de administrație.

În moțiunea pe care vă vom prezenta-o spre votare la sfârșitul acestui congres, noi cerem în esență un singur lucru: ca guvernării noștri să se patrundă de adevărul că în consolidarea statului nostru național Biserica ortodoxă este un factor de căpetenie, care nu mai poate rămânea în umbră. Toate desideratele noastre înșirate în moțiune nu sunt decât mijloace, prin care credem că trebuie ajutat Biserica ca să-și poată împlini misiunea sa, fie că pretindem pentru preot o situație mai omenească și mai corespunzătoare cu marele

său rost social, că vrem să se dea învățământului religios în școală importanța ce i se cuvine, sau că dorim granița noastră spre vest întărită prin crearea episcopilor de Timișoara și Maramurăș.

Mai cerem îndeosebi ca în viitoarea Constituție — acum când de modificarea celei vechi se vorbește atât de mult — să se arate precis și în afară de orice considerații de oportunitate, că Biserica noastră dreptcredincioasă, care s'a identificat totdeauna cu ideea de stat național și n'a ascultat niciodată de o putere din afară, este însăși biserica statului nostru, singura cu adevărat națională.

Sunt fericit că am prilejul să rostesc aceste cuvinte, care nu sunt decât un slab ecou al dorinței obștei ortodoxe, în fața domnilor miniștri, cărora le mulțumesc din tot sufletul pentru cinstea ce ne-au făcut, mărind prin prezența lor prestigiul serbărilor de azi. Proporțiile și demnitatea acestei adunări, care înfrățește pe intelectuali și pe popor subt aripile Bisericii, reprezentată de un impozant sobor de preoți, în frunte cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Ardealului și a Prea Sfințitelor ierarhi bisericești — pe care îi salut cu cel mai profund devotament în mijlocul nostru — sunt o dovadă a dragostei sincere, prin care cu toții suntem legați de biserică și sunt o mărturie a respectului ce i-l purtăm. Din tot sufletul deplângem trecerea la cele eterne a vrednicului episcop Grigore al Aradului, căruia îi vom păstra o pioasă amintire.

Îmi permit să amintesc domnilor miniștri, că această solidaritate ortodoxă s'a mai manifestat și anul trecut, când, după Congresul dela Sibiu, am avut cinstea să ne prezentăm, strânși în jurul chi-

POSTA REDACȚIEI

A. M. Huedin. Nu-i mirare, că iarăși sunt supărați amicii dela Blaj, din pricina celor hotărâte de F. O. R. la Caransebeș. Dacă ar fi fost și dumnealor acolo, s'ar fi convins, că e inutilă supărarea. A luptă contra Concordatului și a Acordului, nu înseamnă cătuș de puțin a te război cu uniții, ci cu dușmanii Patriei, cari sunt minoritarii și Vaticanul. Între România și Papa noi nu ezitam de loc. Dar redactorii „Unirii”? Să citească dumnealor noul Studiu al dlui Ghi-bu, despre „Nulitatea Concordatului” și vor vedea conspirația Sf. Scaun cu Ungurii împotriva noastră.

Z. M., Dej. De sigur, că nimic nu tulbură mai tare digestia catolicilor dela Blaj, decât teoria Statului român ortodox. Și iată, că dl Al. Iapadatu a confirmat-o oficial la Caransebeș. Spre a tăia controversă suspecte și oțioase. Tot așa a durut și a doua constatare a dlui ministru despre catolicismul internațional, care este în luptă permanentă cu Statul, încercând să-l supună și să-l înlocuiască. Redactorii „Unirii” își îngăduie să afirme, cu mânie reținută, că aceasta ar fi o filozofie ieftină. S'o creadă dânsii, căci noi suntem de mult lămuriiți.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 5208/1935.

Comunicat oficial.

Ridicându-se în ultimul timp din nou la suprafață problema serviciilor religioase la festivitățile naționale suntem nevoiți să reamintim preoților noștri ordinul Ministerului de război Nr. 4224 din 21 Iunie 1925, care sună astfel:

„P. Sf. Sa. Episcopul Iuliu Hosu din Gherla, s'a plâns dlui Prim-Ministru, că reprezentanții ai armatei l-au tulburat în oficierea slujbei religioase pentru pomenirea eroilor. Ancheta ordonată de noi pentru soluționarea acestui regretabil incident,

a făcut să reiasă nevoia de a se reaminti Înălților prelați de toate riturile că Biserica ortodoxă este aceea care trebuie să officieze serviciile religioase la serbări naționale, indiferent de gradul pe care îl are preotul; iar programul odată stabilit, trebuie respectat de toate confesiunile. p. Ministru General adjutant ss. Florescu I.”

Cluj, la 16 Octomvrie 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 485—1935 prot. (27) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. *Găbud*, protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat după reluarea la buget.
2. Locuință în natură și supraedificii economice.
3. Sesiune parohială 24 jug. pământ productiv.
4. Stola obicinuită.

Candidații își vor înainta cererea, împreună cu documentele, oficiului nostru protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră încunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor prezenta autorizație de candidare dela P. S. Sf. nostru Episcop, fără care nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 7 Octomvrie 1935.

În înțelegere cu Consiliul parohial din Găbud.

R. Popa, protopop.

Nr. 531—1935.

(26) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia *Mogoș-Valea-Bârnei*, protopopiatul Lupșa, se publică concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat după reluarea în buget.
2. Stolele obicinuite în parohie.
3. Una mierță de bucate (jumătate ferdelă) dela fiecare fum, grâu sau porumb, după starea materială.
4. Una zi de lucru dela fiecare familie.
5. Folosița fânului din cimitir, circa un jugăr.
6. Până la edificarea caselor parohiale va servi ca locuință una cameră din edificiul școlar.

Concurenții, cari trebuie să aibă învoirea Prea Sfinției Sale Episcopului, își vor trimite actele de concurs la acest oficiu.

Cu prealabila încuviințare a subscrisului se vor putea apoi prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu enoriașii.

Baia-de-Arieș, 3 Octomvrie 1935.

Oficiul protopopesc ort. român Lupșa, în înțelegere cu Consiliul și adunarea parohială.

Vasile Șpan, protopop.

Nr. 538—1935.

(25) 2—3

CONCURS

Se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea” pentru postul de paroh al parohiei de clasa III *Stejeriș* din protopopiatul Turda.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul legal dela Stat, după ce va fi reluat în buget.
2. Sesiune parohială, pământ cultivabil și fânaș în întindere de 15 jug.
3. Locuință în natură, cu supraedificate și grădină.

Ceea ce risipește politica, poate uni Biserica. Clădită pe temelii vecinice ea nu trăește din improvizării și nu se închină efemerului. Pe prestolul ei nu se întinde mușamaua ci aerul sfânt și imaculat al cucerniciei. De pe amvonul ei nu răsună glasul demagogiei care cerșește voturi, ci se picură în suflete principiile unei morale, mai presus de preocupările vremelnice, morală de care societatea noastră are nevoie înainte de toate.

Convinsi că cheia ce deschide porțile României viitoare spre mărire se găsește în Biserica strămoșească — în care noi nu râvnim să ocupăm stratele din față — noi vom persista în acțiunea noastră, lărgindu-i cadrele.

Am luptat până acum pentru două cauze, ce ne privesc mai mult pe noi, ardelenii și bănățenii, Fundațiunea Gojdu și Acordul cu Vaticanul. De acum anunțăm o mobilizare generală a întregii ortodoxii din țară, pentru denunțarea Concordatului, care pune Biserica noastră în inferoritate față de catolici.

Știind că numai ca paznici neadormiți ai legii strămoșești vom putea înfrunța primejdiile, gândul nostru se îndreaptă în mod firesc spre Cel ce păzește destinele țării și întrupează ideea de stabilitate în mersul triumfal al acestui neam spre un viitor măreț, în care credem așa precum credem în Dumnezeu. Vă cer dar voie să trinitem, printr-o telegramă omagială, expresia iubirii și devotamentului nostru întreg față de M. Sa Regele Carol II.

Cerând arhierasca binecuvântare, declar deschis al doilea Congres al Frăției Ortodoxe Române.

riarhilor noștri, într-o delegație numeroasă în fața dlui Președinte al Consiliului de Miniștri.

Două erau cererile a căror soluționare favorabilă ni se părea mai urgentă. Nici una din ele n'a fost încă implinită.

Ceream noi oare lucruri imposibile?

Nici decum.

Un mare binefăcător al neamului testase pe vremuri întreaga sa avere în folosul tineretului dornic de învățătură. Cea mai mare parte din intelectualii ortodocși din Transilvania și Banat au putut trece prin școli numai grație simțului de prevedere al lui Emanoil Gojdu. După război erau necesare câteva formalități, pentruca această fundațiune să ne revină împreună cu restul patrimoniului național. Aceste formalități nu s'au făcut până azi, în al șaptesprezecelea an dela semnarea păcii, deși în guvernele ce s'au perindat au fost atâți miniștri ardeleni, deși actualul guvern e ferm hotărât să ducă la bun sfârșit tratativele cu Budapesta, deși de doi ani, noi, cei dela conducerea FOR-ului, cerem, insistăm și căutăm să convingem că nu mai e vreme de pierdut. Căci între timp, la Universitatea din Cluj, numărul studenților români, pe care Statul nu-i mai poate ajuta cu burse, scade, iar minoritarii, mai bogați de acasă, se înmulțesc, amenințând însuși caracterul românesc al celui mai înalt așezământ cultural din Ardeal.

În al doilea rând, ceream desființarea aceluși inutil și nefast Acord, pe care, în anul 1932, un guvern rău informat l-a încheiat cu Vaticanul în graba plecării dela cârma țării. Ceeace stăpânirea maghiară se sfiise să acorde Statusului catolic din Ardeal, o autonomie anticanonică și primejdioasă

pentru suveranitatea Statului, i-am dat-o noi cu o dărnicie condamnată și inconstientă, lăsându-l să întrebuințeze necontrolat și împotriva noastră, averi ce nu-i aparțineau de drept.

Când ne-am prezentat dlui prim-ministru cu cererea noastră, știam cât de greu este să faci nefăcut un act greșit al înaintașilor și ne dădeam seama de nenumăratele aderențe cu politica externă și cu cea internă pe care le are acest Acord. Dar noi aduceam șase sute șasezeci de mii de iscălituri cu noi, și ne închipuiam că această manifestare fără precedent a solidarității va da cârmuitorilor suportul moral, ca să învingă toate greutățile și să impună, mai presus de considerațiile de oportunitate, o voință strigată de peste o jumătate milion de glasuri.

Ne-am clătinat în așteptările noastre. Dar nu ne-am descurajat, ci din desamăgirea încercată am tras o învățătură pentru viitor.

Ne-am convins, că acțiunea noastră va fi de lungă durată, căci lupta în care ne-am angajat are două fronturi: dușmănia celor de alt neam și sistemul politic practicat de ai noștri.

Vorbeam adineaori de necesitatea unei comasări a bunurilor naționale. Politica, așa cum e înțeleasă la noi, este cea care a adus fărâmițarea lor; politica e cea care cumpără, vinde și înstreinează. Luptele intestinale consumă cea mai bună parte a energiilor noastre, grijile mărunte de fiecare zi acoper țelurile mari spre care trebuie să tindem, și dorința cârmuitorilor de a face bine se părăduiește în găsirea de expediente, ca să se mențină la putere și să pareze loviturile celor ahtiați să li-o zmulgă din mâini.

